JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
SIEGBERT ALBER
20 päivänä huhtikuuta 1999 *

A Johdanto

1. Esillä olevassa valituksessa täyden työkyvyttömyyden vuoksi eläkkeelle siirretty virkamies (jäljempänä valittaja) vaatii kumoamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen antaman tuomion,[1] jolla hänen komissiota vastaan nostamansa vahingonkorvauskanne hylättiin.

2. Kantaja oli komission palveluksessa useita vuosia Brysselissä Berlaymont-rakennuksessa, jossa oli asbestia erityisesti jo kyseisen rakennuksen laajennustöiden aikana. Koska hän sairastui keuhkosyöpään, todettiin, että hän on täysin työkyvytön ja että hän kärsii ammattitaudista. Tämän perusteella valittaja sai eläkkeensä lisäksi yhteensä 25 794 194 Belgian frangin (jäljempänä BEF) suuruisen summan Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen (jäljempänä henkilöstösäännöt) 73 artiklan ja Euroopan yhteisöjen virkamiesten tapaturma- ja ammattitautivakuutusta koskevien määräysten (jäljempänä määräykset) 14 artiklan mukaisesti. Alkuperäisessä vahingonkorvauskanteessaan valittaja vetosi siihen, että aiheutuneet vahingot olivat merkittävämpiä ja vaati komissiolta lisäkorvauksia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi tuon kanteen, jonka hylkäämisestä kantaja valitti yhteisöjen tuomioistuimeen.

B Sovellettavat oikeussäännöt

3. Esillä olevaan asiaan sovelletaan henkilöstösääntöjen 73 artiklaa (sosiaaliturvaa koskeva 2 luku), jossa säädetään seuraavaa:

"1. Henkilöstösääntökomitean lausunnon jälkeen tehdyllä yhteisöjen toimielinten yhteisellä sopimuksella vahvistetuissa määräyksissä vahvistetuin edellytyksin virkamies on tehtäviensä aloittamispäivästä lähtien vakuutettu ammattitautien ja tapaturmien varalta. Hänen on osallistuttava 0,1 prosentilla peruspalkastaan vapaa-ajan riskit kattavan vakuutuksen maksamiseen.

— —

* Alkuperäinen kieli: saksa.

1 — Asia T-165/95, Lucaccioni v. komissio, tuomio 14.5.1998 (Kok. H. 1998, s. I-A-203 ja II-627).

2. Vakuutus kattaa seuraavat suoritukset:

— —

b) pysyvän täyden työkyvyttömyyden yhteydessä:

asianomaiselle maksetaan määrä, joka on kahdeksan kertaa hänen vuosittaisen peruspalkkansa suuruinen, tapaturmaa edeltävien kahdentoista kuukauden peruspalkan perusteella laskettuna;

— — ."

4. Määräysten II lukuun — suoritukset — sisältyvät seuraavat säännökset:

— 12 artikla

"1. Jos tapaturma tai ammattitauti johtaa virkamiehen täydelliseen pysyvään työkyvyttömyyteen, hänelle maksetaan henkilöstösääntöjen 73 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettu määrä.

2. Jos tapaturma tai ammattitauti johtaa virkamiehen osittaiseen pysyvään työkyvyttömyyteen, hänelle maksetaan liitteenä olevan työkyvyttömyystaulukon kertoimien mukaan määritettävä määrä".

— 14 artikla

" — — 23 artiklassa tarkoitetun lääketieteellisen lautakunnan lausunnon perusteella virkamiehelle voidaan myöntää korvaus sellaisista pysyvistä vammoista tai kosmeettisista haitoista, jotka työkykyä varsinaisesti alentamatta vaikuttavat hänen fyysiseen hyvinvointiinsa ja tosiasiallisesti vahingoittavat hänen sosiaalisia suhteitaan.

Tämä korvaus määritetään 12 artiklassa tarkoitetuissa työkyvyttömyystaulukoissa säädettyjen kertoimien mukaisesti. Kun kosmeettiseen haittaan liittyy anatomistoiminnallinen vamma, kertoimia korotetaan asianmukaisesti." [2]

2 — Työkyvyttömyystaulukossa osittaista pysyvää työkyvyttömyyttä koskevat kertoimet muodostavat prosenttiosuuden täydellisen pysyvän työkyvyttömyyden vuoksi maksettavasta kertakorvauksesta. Tapauksissa, joihin tätä taulukkoa ei voi soveltaa, työkyvyttömyysaste määritellään taulukossa mainittujen perusteiden nojalla.

C Asian tosiseikat

5. Valittaja, joka on syntynyt 31.1.1941, tuli komission palvelukseen vuonna 1962 ja työskenteli, viimeisimmäksi palkkaluokassa B1, ajanjaksona 1967—1987 noin 16 vuotta Brysselissä Berlaymont-rakennuksessa, lukuun ottamatta neljän vuoden työskentelyä Japanissa.

6. Valittajalla todettiin 15.1.1990 veristä yskää. Tutkimusten seurauksena valittajan lääkärit päätyivät keuhkosyöpään.

7. Valittajan vasemman keuhkon ylälohko poistettiin 12.3.1990. Kirurgin lausunnon mukaan valittajalla oli vasemman keuhkon ylälohkon tuberkuloosin jälkitauti.[3] Vaikka vaiva aluksi diagnosoitiinkin syöväksi, koepalasta ei löydetty kasvainta. Keuhkokudoksesta otettu näyte analysoitiin kirurgin pyynnöstä Erasmus-sairaalan mineralogisessa laboratoriossa. Professori De Vuystin 30.8.1990 allekirjoittamassa 30.8.1990 päivätyssä lausunnossa todettiin grammassa kuivaa näytettä olleen 680 asbestihiukkasta.[4]

8. Valittaja lähetti 26.11.1990 henkilöstöhallinnolle ja nimittävälle viranomaiselle (esillä olevassa asiassa komissio) ilmoituksen, jossa hän henkilöstösääntöjen 73 artiklan mukaisen suorituksen saamiseksi ilmoitti määräysten 17 artiklan mukaisesti saaneensa pintasolukosta alkaneen keuhkosyövän, joka oli johtanut vasemman ylälohkon poistoon ja aiheuttanut kroonisen astmaattisen keuhkoputkentulehduksen (astma). Valittaja vaati nimittävää viranomaista tekemään päätöksen ammattitaudin ja pysyvän työkyvyttömyyden vahvistamisesta määräysten 19 artiklan mukaisesti. Hänen mukaansa nämä sairaudet johtuivat siitä, että hän oli ollut altistettuna asbestille Berlaymont-rakennuksessa, erityisesti ajanjaksona 1967—1969 rakennuksen muutostöiden aikana.

9. Pääosaston "Henkilöstö ja hallinto" (PO IX) osaston "Henkilöstö — oikeudet ja velvollisuudet" päällikkö (jäljempänä henkilöstöpäällikkö) ilmoitti 18.1.1991 päivätyssä kirjeessään valittajalle, että ottaen huomioon hänen terveydentilansa tätä koskeva asia käsiteltäisiin henkilöstösääntöjen 78 artiklassa tarkoitetussa työkyvyttömyyslautakunnassa. Kirjeessä mainittiin, että valittajalla on mahdollisuus

3 — Valittaja oli jo vuonna 1953 hoidossa vasemman keuhkon ylälohkoon liittyvän sairauden vuoksi ja vietti 10 kuukautta parantolassa.

4 — Maaliskuussa 1990 ja kesäkuussa 1991 tutkittiin uudelleen keuhkoista otettuja näytteitä. Kummassakin tapauksessa näytteistä löydettiin asbestihiukkasia. Kts. yksityiskohtaisemmin valituksenalaisen tuomion 11 ja 14 kohta.

pyytää ammattitaudin toteamista koskevaa päätöstä henkilöstösääntöjen 73 artiklan mukaisesti. Nämä kaksi menettelyä saattaisivat kuitenkin päätyä eri tuloksiin ja sen vuoksi oli toivottavaa käynnistää nämä menettelyt samanaikaisesti.

10. Henkilöstöpäällikölle osoitetussa, 27.2.1991 päivätyssä kirjeessään valittaja ilmoitti työkyvyttömyyslautakuntaan valitsemansa lääkärin ja viittasi 26.11.1990 päivättyyn kirjeeseensä. Sen lisäksi valittaja vaati, että näistä kahdesta menettelystä tehtävät päätökset ovat sekä samanaikaiset että myös yhtenäiset ja tulevat yhtä aikaa voimaan.

11. Valittajalle osoitetussa, 15.3.1991 päivätyssä kirjeessä henkilöstöpäällikkö täsmensi, että henkilöstösääntöjen 73 artiklan ja 78 artiklan mukaiset menettelyt ovat erilliset ja että ammattitaudin toteamista koskeva menettely olisi paljon pidempi kuin työkyvyttömyyden toteamista koskeva henkilöstösääntöjen 78 artiklan mukainen menettely. Hän lisäsi kuitenkin, että mikäli ammattitauti todettaisiin, tämä tapahtuisi taannehtivasti täydellisen työkyvyttömyyden toteamisajankohdasta alkaen.

12. Valittajalle osoitetussa 21.5.1991 päivätyssä kirjeessä henkilöstöpäällikkö ilmoitti, että menettelyt olivat erilliset, jotta valittajalle voitaisiin myöntää raha-avustus niin pian kuin mahdollista. Vaikkakin oli suotavaa, että nämä kaksi menettelyä olisivat samanaikaiset, tämä ei välttämättä merkinnyt niiden päättymistä samanaikaisesti.

13. Työkyvyttömyyslautakunta [5] kokoontui 10.6.1991. Se katsoi, että valittaja oli tullut pysyvästi täysin työkyvyttömäksi ja että tämän vuoksi valittaja ei enää kyennyt hoitamaan mihinkään palkkaryhmänsä toimeen kuuluvia tehtäviä, minkä vuoksi valittajan oli keskeytettävä palveluksensa komissiossa.

14. Nimittävän viranomaisen ominaisuudessa toiminut henkilöstöpäällikkö teki 16.7.1991 henkilöstösääntöjen 53 artiklan mukaisesti valittajan eläkkeelle siirtämisestä päätöksen, jolla tälle myönnettiin henkilöstösääntöjen 78 artiklan kolmannen kohdan mukainen työkyvyttömyyseläke 1.8.1991 alkaen. Myönnetty eläke oli 70 prosenttia valittajan peruspalkasta; tämä summa vastasi siis tavallista vanhuuseläkettä, joka henkilöstösääntöjen 77 artiklan toisen kohdan mukaan myönnetään virkamiehelle kolmenkymmenenviiden palvelusvuoden jälkeen.

15. Valittaja teki 15.10.1991 päivätyllä kirjeellään henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdan mukaisen valituksen 16.7.1991 tehdystä eläkkeelle siirtämistä koskevasta päätöksestä. Komissio ilmoitti 3.3.1992 päivätyssä kirjeessään valittajalle, että tämän eläkkeelle siirtämisestä tekemä vali-

5 — Työkyvyttömyyslautakunta muodostui seuraavista kolmesta lääkäristä: tri Cognigni (valittajan nimeämänä), tri Mancini (komission nimeämänä) ja prof. Maltoni (kahden edellä mainitun lääkärin nimeämänä).

tus oli hylätty. Valittaja ei valittanut hylkäämispäätöksestä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen.

16. Tällä välin henkilöstösääntöjen 73 artiklan mukaisessa vireillä olevassa ammattitaudin toteamista koskevassa menettelyssä komissio pyysi Liègen yliopistossa toimivalta tohtori Dalemilta määräysten 19 artiklassa tarkoitettua lääkärinlausuntoa. Tohtori Dalem kääntyi professori Bartschin puoleen, joka on keuhkotautien asiantuntija Liègessä sijaitsevassa alueellisessa Ernest Malvoz -tutkimuslaitoksessa.

17. Tutkittuaan valittajan ja tutustuttuaan asiakirjoihin sekä käytyään lisäksi asiasta kirjeenvaihtoa eri lääkärien kanssa professori Bartsch antoi asiantuntijalausunnon, jonka mukaan kyseessä ei ole ammattitauti. Tohtori Dalem toimitti komissiolle tällä perusteella lääkärinlausuntonsa, jossa myös hän totesi, ettei kyseessä ole ammattitauti. Hänen mukaansa valittaja ei nimittäin sairastanut keuhkosyöpää eikä hänen keuhkoistaan — vaikka niistä olikin löytynyt asbestikuituja— löydetty oireita asbestin aiheuttamasta fibroosista, joten kantajalla ei myöskään ollut asbestoosia.

18. Tapaturma- ja ammattitautivakuutusasiainyksikön päällikkö ilmoitti 17.2.1992 päivätyssä kirjeessään valittajalle tohtori Dalemin lausunnon lopputuloksesta ja antoi tälle määräysten 21 artiklan mukaisesti tiedoksi sen päätösluonnoksen, jolla kantajan vaatimus ammattitaudin toteamisesta oli tarkoitus hylätä. Valittaja jatkoi kuitenkin henkilöstösääntöjen 73 artiklan mukaista menettelyä ja vaati asian käsittelemistä määräysten 23 artiklassa tarkoitetussa lääketieteellisessä lautakunnassa.

19. Ensimmäisessä 13.4.1993 pidetyssä kokouksessaan lääketieteellinen lautakunta [6] ei ollut yksimielinen, koska eri laboratoriot olivat päätyneet erilaisiin tuloksiin kantajan asbestille altistumisen ja hänen syöpänsä välisestä syy-yhteydestä. Sen vuoksi se päätti pyytää kolme uutta tutkimusta seuraavin tuloksin: tohtori De Vuyst totesi grammassa kuivaa kudosta olevan 235 000 kuitua, jotka olivat krokidoliittia (sininen asbesti), amosiittia, antofylliittiä ja krysotiilia, professori Donelli totesi näytteen sisältävän krysotiinia ja professori Woitowitz havaitsi 350 000 krokidoliitti- ja amosiittikuitua ja 300 000 krysotiilikuitua grammassa kuivaa kudosta.

20. Toisen, 25.2.1994 pidetyn kokouksensa jälkeen lääketieteellinen lautakunta antoi 1.3.1994 lausuntonsa enemmistöpäätöksellä (tohtori Cognigni ja professori Maltoni äänestivät professori Brochardia vastaan). Lääketieteellisen komitean mukaan valittajan keuhkokarsinoomaa oli pidettävä ammattitautina ja valittajaa oli pidettävä 100-prosenttisesti pysyvästi täysin työkyvyttömänä taannehtivasti ensim-

6 — Lääketieteellisen lautakunnan muodostivat tri Cognigni (valittajan nimeämänä) ja prof. Brochard (komission nimeämänä) ja prof. Maltoni (kahden edellä mainitun lääkärin nimeämänä).

mäisen diagnoosin tekohetkestä alkaen (tammikuu 1990). Valittajan pysyvien oireiden (arvet, vasemman rinnan epämuodostuma, vasemman käden lihasvoiman heikkeneminen) ja hänelle aiheutuneen vakavan psyykkisen haitan vuoksi hänelle myönnettiin lisäksi 30 prosentin suuruinen korvaus määräysten 14 artiklan perusteella.

21. PO IX:n pääjohtaja ilmoitti 15.4.1994 päivätyssä kirjeessään valittajalle lääketieteellisen komitean päätöksestä seuraavasti:

"Saatan tietoonne, että pysyvän täyden työkyvyttömyytenne aste on 130 prosenttia ja tarkennan vielä, että tässä vaiheessa on kyse ammattitautinne toteamiseen liittyvien lääketieteellisten kysymysten lopullisesta ratkaisusta."

Hän ilmoitti, että valittajalle maksetaan henkilöstösääntöjen 73 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisesti 25 794 194 BEF:n suuruinen summa. Kyseinen summa maksettiin valittajalle 28.4.1994. Se muodostuu seuraavasti:

vuosittainen peruspalkka BEF × 8 2 480 211 × 8	19 841 688 BEF
työkyvyttömyysaste × 1,3 otetaan huomioon määräysten 14 artiklassa tarkoitettu vahinko	5 952 506 BEF
	25 794 194 BEF

22. Valittaja pyysi 15.5.1994 komissiota muun muassa

— ilmoittamaan lääketieteellisen lautakunnan päätöksestä työkyvyttömyyslautakunnalle, jotta viimeksi mainittu voisi muuttaa lausuntoaan ja todeta, että valittajan täysi työkyvyttömyys johtuu ammattitaudista;

— toimittamaan valittajalle laskelman 25 794 194 BEF:n summasta;

— maksamaan hänelle elokuusta 1991 lähtien tälle summalle kertyneet korot sekä korot hänen palkkansa ja eläkkeensä välistä erotusta vastaavalle summalle, ja

— maksamaan hänelle kolme miljoonaa ecua korvauksena aineettomista vahingoista.

Valittaja väitti lisäksi, että komissio oli menetellyt virheellisesti altistaessaan valittajan asbestipölylle ja käsitellessään valittajan asiaa.

23. PO IX:n linjan B "oikeudet ja velvollisuudet" päällikkö toimitti kantajan pyytämän laskelman 22.9.11994 päivätyssä kirjeessään, mutta hylkäsi valittajan muut vaatimukset.

24. Valittaja teki 15.12.1994 henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdan mukaisen valituksen 22.9.1994 päivätyn kirjeen sisältämästä päätöksestä. Komissio hylkäsi valituksen 3.5.1995 tekemällään päätöksellä, joka annettiin valittajalle tiedoksi 29.5.1995.

25. Tämän seurauksena valittaja nosti yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa 29.8.1995 kanteen, jossa hän vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— velvoittaa komission maksamaan henkilöstösäännöissä tarkoitettuna korvauksena aineellisesta vahingosta hänen virkamiehen palkkansa ja työkyvyttömyyseläkkeensä välisen erotuksen 1.8.1991 alkaen eläkeikään asti (eli 31.1.2006), korvauksen suuruudeksi on tilapäisesti arvioitu 15 000 000 BEF + 12 500 000 BEF,[7] ja laatimaan ensimmäistä summaa koskevan laskelman;

— velvoittaa komission korvaamaan aineettomasta vahingosta 1 000 000 ecua.

Lisäksi valittaja vaati 10 prosentin vuotuista korkoa 25 794 194 BEF:n suuruiselle summalle 1.1.1990 alkaen, tai viimeistään 10.6.1991 alkaen, kyseisen summan lopulliseen suorittamiseen asti; näiden korkojen suuruudeksi on arvioitu tilapäisesti 15 000 000 BEF.

Valittaja vaati, että komission 22.9.1994 tekemä päätös kumotaan siltä osin kuin on tarpeen.

Tämä kanne hylättiin 14.5.1998 annetussa tuomiossa.

26. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätyi tuomiossaan muun muassa siihen ratkaisuun, että valittajalle hänen työkyvyttömyyseläkkeensä ja eläkeikään lasketun virkamiehen palkkansa välisen erotuksen takia aiheutuneen aineellisen vahingon on katsottava tulleen korvatuksi sillä 25 800 000 BEF:n suuruisella summalla, joka hänelle on henkilöstösääntöjen 73 artiklan nojalla maksettu. Vastaavasti valittajalle aiheutuneen aineettoman vahingon on katsottava tulleen korvatuksi määräysten 14 artiklan nojalla suoritetun, kokonaissummaan jo sisältyneen

7 — Valittaja vaati korvausta vahingoista, joiden oli väitetty aiheutuneen välttämättömistä kiinteistöjen myynneistä. Hän arvioi alustavasti näiden vahinkojen suuruudeksi 12 500 000 BEF.

5 950 000 BEF:n suuruisen summan maksamisella. Komissio ei ole muutenkaan käyttänyt harkintavaltaansa väärin, vaikka se ei henkilöstösääntöjen 73 artiklan mukaisen menettelyn vireillä ollessa pyytänyt henkilöstösääntöjen 78 artiklan mukaisesti perustetulta työkyvyttömyyslautakunnalta lausuntoa siitä, oliko valittajan sairaus ammattitauti.

27. Valittaja teki tästä tuomiosta 15.7.1998 valituksen, joka perustuu olennaisilta osin yhteen ainoaan valitusperusteeseen, joka koskee sitä, että "ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on rikkonut yhteisön oikeutta". Tämä valitusperuste jakautuu neljään osaan. Ensiksikin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole selvittänyt kaikkia komission yleisen vahingonkorvausoikeuden mukaisen vastuun perustavia edellytyksiä eli virhettä, vahinkoa sekä tällaisen virheen ja vahingon välistä syy-yhteyttä; ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on rajoittunut toteamaan, ettei valittaja ollut näyttänyt toteen vahinkoa. Näin toimiessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tehnyt eroa täydentävän korvausvaateen ja henkilöstösääntöjen mukaisen korvausvaateen välillä. Toiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole arvioinut asianmukaisesti valittajalle aiheutunutta aineellista ja aineetonta vahinkoa. Kolmanneksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on omavaltaisesti ja ilman asianmukaisia perusteluja päättänyt sisällyttää valittajalle aiheutuneen aineellisen ja aineettoman vahingon siihen korvausmäärään, joka hänelle maksettiin Euroopan yhteisöjen virkamiesten sosiaaliturvajärjestelmästä. Neljänneksi valittaja katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on laiminlyönyt myöntää hänelle viivästyskorkoa asian käsittelyn viivästymisestä.

28. Siten valittaja vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

1) kumoaa Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-165/95 14.5.1998 antaman tuomion, jossa valittajan vaatimukset on hylätty;

2) hyväksyy sen seurauksena valittajan ensimmäisessä oikeusasteessa esittämät vaatimukset lukuunottamatta 12 500 000 BEF:n suuruista summaa koskevaa vaatimusta tiettyjen kiinteistöjen myynnistä aiheutuneesta aineellisesta vahingosta;

3) velvoittaa vastaajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

29. Komission mukaan osa valituksesta on jätettävä tutkimatta, ja se on kokonaisuudessaan perusteeton. Komissio katsoo, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ole tehnyt oikeudellista virhettä katsoessaan, että valittaja ei ole näyttänyt toteen, että hänelle olisi aiheutunut enemmän vahinkoa kuin mitä hänelle on korvattu, siten että ei ollut tarpeen tutkia tarkemmin muita vahingonkorvausvaateen olemassaolon edellytyksiä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole myöskään tehnyt oikeudellista virhettä vahinkoa määritellessään. Komission mukaan vastaaja on tässä yhteydessä esittänyt asiasta pelkkiä

toteamuksia, mitä ei valitusmenettelyssä voida hyväksyä. Perustelujen puutetta koskeva väite on komission mukaan vähintäänkin jätettävä tutkimatta. Komissio toteaa, että tältä osin valittaja arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemiä tosiseikkoja koskevia toteamuksia, mikä merkitsee, että tämä väite on jätettävä tutkimatta, koska valitusmenettelyssä voidaan tutkia vain oikeudellisia kysymyksiä. Komission mukaan myös valittajan viimeinen väite koskee olennaisilta osin seikkoja, joita oli jo käsitelty ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Komissio katsoo sitä paitsi, että valittajan väitteet eivät sisällä mitään seikkaa, jonka perusteella voitaisiin päätyä toisenlaiseen oikeudelliseen arviointiin kuin mihin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on päätynyt.

30. Tämän vuoksi komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

1) jättää tutkimatta tai hylkää perusteettomana valittajan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 14.5.1998 antamasta tuomiosta tekemän valituksen;

2) hylkää valittajan vaatimukset;

3) päättää oikeudenkäyntikuluista asiaa koskevien säännösten mukaisesti.

D Valitusperusteet

31. Valittaja perustaa valituksensa EY:n tuomioistuimen perussäännön 51 artiklaan viitaten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemään yhteisön oikeuden rikkomiseen. Tämä valitusperuste jakautuu neljään osaan.

Ensimmäinen osa: oikeus vahingonkorvaukseen, vastuun perustana olevien seikkojen tutkiminen

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

32. Tältä osin valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tutkinut kaikkia yleisen vahingonkorvausoikeuden mukaisia komission vastuun perustavia seikkoja, eli virhettä, vahinkoa ja vahingon ja tällaisen virheen välistä syyyhteyttä. Valittajan mukaan oikeus tällaiseen täydentävään korvausvaateeseen on olemassa henkilöstösääntöjen järjestelmän mukaisten suoritusten lisäksi. Valittaja viittaa yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Leussink-Brummelhuis vastaan komissio antamaan tuomioon,[8] jonka mukaan virkamiehen oikeutta vaatia täydentävää korvausta ei voida sulkea pois "kun toimielin on vastuussa tapaturmasta yleisen vahin-

8 — Yhdistetyt asiat 169/83 ja 136/84, Leussink-Brummelhuis v. komissio, tuomio 8.10.1986 (Kok. 1986, s. 2801, 13 kohta).

gonkorvausoikeuden perusteella ja kun henkilöstösääntöjen järjestelmän mukaiset suoritukset eivät riitä aiheutuneen vahingon täydeksi korvaamiseksi", ja toteaa, että vahingonkorvausvaatimuksen osalta on ensiksi todettava kysymyksessä olevan toimielimen vastuu. Valittajan mukaan vasta toisessa vaiheessa, jos tällainen vastuu on todettu, on määriteltävä korvattava vahinko ottaen huomioon sosiaaliturvajärjestelmän nojalla jo mahdollisesti maksetut suoritukset. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole kuitenkaan tutkinut kysymystä yhteisön vastuusta. Se ei ole valittajan mukaan tutkinut yhtään niistä virheistä, joihin komission on väitetty syyllistyneen. Valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen myös laiminlyödessään tutkia virhettä, vahinkoa ja virheen ja vahingon välistä syy-yhteyttä. Virheet, joista komissiota syytetään, ovat lukuisia ja erittäin vakavia. Näitä kysymyksiä olisi valittajan mielestä pitänyt tarkastella ennen kysymystä vahingon olemassaolosta.

33. Valittaja katsoo lisäksi, että valituksenalaiseen tuomioon liittyy oikeudellinen virhe sen vuoksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on rajoittunut tutkimaan kysymystä vahingon olemassaolosta, jolloin se on virheellisesti sekoittanut keskenään kaksi toisistaan täysin erillistä korvausjärjestelmää. Vahingonkorvausvaateisiin näissä kahdessa järjestelmässä sovelletaan eri edellytyksiä ja ne johtavat siten erilaisiin korvaustapoihin.

34. Valittajan mukaan kysymyksessä on yhtäältä henkilöstösääntöjen 73 artiklan nojalla maksettavaa kiinteää korvausta koskeva järjestelmä, ja toisaalta yleisen vahingonkorvausoikeuden mukainen vastuujärjestelmä toimielimen tekemistä vastuun perustavista virheistä. Valittajan mukaan jotta vahingonkorvausvaadetta näissä kahdessa tapauksessa voitaisiin verrata toisiinsa, vahingon perustana olevat seikat on tutkittava ensin, eli toisin sanoen ensiksi on todettava täysi työkyvyttömyys tai tässä tapauksessa komission tekemä virhe. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kuitenkin tehnyt oikeudellisen virheen laiminlyödessään ottaa kantaa komission virheisiin.

35. Komissio puolestaan katsoo, että yhteisön sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevasta oikeuskäytännöstä käy ilmi, että yhden vahingonkorvausvaateen perustana olevan edellytyksen puuttumisen seurauksena asianomaisen toimielimen vastuuta ei synny. Koska valittaja ei ole näyttänyt toteen korvattavaa vahinkoa, komission vastuuta ei synny riippumatta siitä, täyttyvätkö muut edellytykset. Todellisen vahingon olemassaolo on yhteisön vastuun syntymisen edellytys sellaisesta sääntöjenvastaisesta menettelystä, josta toimielintä syytetään. Myös komissio vetoaa asiassa Leussink-Brummelhuis vastaan komissio annettuun tuomioon katsoen, että yhteisöjen tuomioistuin tutki siinä kaikki korvausvastuun perustavat seikat sen vuoksi, että henkilöstösäännöissä määritelty korvaus ei ollut tuossa asiassa riittävä. Komission mukaan kyseisen tuomion perusteella ei voida kuitenkaan päätellä, että olisi olemassa järjestys, jota on välttämättä seurattava tutkittaessa vahingonkorvauskannetta. Komissio katsoo, että yhden tällaisen edellytyksen puuttuessa oikeutta vahingonkorvaukseen ei ole, eikä tältä osin ole myöskään tarpeen tutkia, täyttyvätkö muut edellytykset. Komissio

päättelee, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tehnyt tältä osin oikeudellista virhettä valituksenalaisessa tuomiossaan.

36. Mitä tulee väitteeseen kahden itsenäisen vahingonkorvausvaateen sekoittamisesta toisiinsa, komissio katsoo, ettei ole olemassa mitään oikeusperiaatetta, jonka mukaan vahinkoa, toisin sanoen vahingon määrää, olisi arvioitava suhteessa tehtyihin virheisiin. Korvaus on aina määriteltävä suhteessa todellisuudessa aiheutuneeseen vahinkoon.

Arviointi asiasta

37. Aluksi on huomautettava, että mahdolliseen oikeuteen saada vahingonkorvausta sovelletaan jäsenvaltioiden oikeusjärjestysten yleisiä periaatteita, kuten käy ilmi EY:n perustamissopimuksen 215 artiklan toisen kohdan tarkoituksesta. Yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tämä merkitsee, että seuraavan kolmen edellytyksen on täytyttävä:

— yhteisön toimielimen menettely on ollut lainvastaista,

— vahinko on todella aiheutunut ja

— tämän menettelyn ja vahingon välillä on syy-yhteys. [9]

38. Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksen kohteena olevassa tuomiossaan [10] vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön viitaten todennut, että virkamiehen nostaman vahingonkorvauskanteen yhteydessä yhteisö on vastuussa vain usean edellytyksen täyttyessä. Näitä ovat se, että toimielinten menettely on ollut lainvastaista, että väitetty vahinko on todella aiheutunut ja että kyseisen menettelyn ja vahingon välillä on syy-yhteys. Kuten valituksenalaisen tuomion 57 kohdasta käy ilmi, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut, että vaikka komission virhe olisi näytetty toteen, yhteisö on vastuussa vain, jos näytetään todella aiheutuneen sellaista vahinkoa, joka ei muuten tule korvatuksi.

39. Tämän vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on esillä olevassa asiassa tutkinut tuomionsa 58—105 kohdassa, onko valittaja vedonnut ja näyttänyt toteen, että on todella aiheutunut vahinkoa, jota ei ole jo korvattu komission maksamilla suorituksilla. Päädyttyään tämän perustavanlaatuisen tutkinnan puitteissa lopputulokseen, ettei ole olemassa muuta korvattavaa vahinkoa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomionsa 105 kohdassa, että

9 — Yhdisteyt asiat 197/80, 198/80, 199/80, 200/80, 243/80, 245/80 ja 247/80, Ludwigshafener Walzmühle ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 17.12.1981 (Kok. 1981, s. 3211, 18 kohta) ja asia C-182/91, Forafrique Burkinabe v. komissio, tuomio 29.4.1993 (Kok. 1993, s. I-2161, 21 kohta).

10 — Ks. edellä alaviitteessä 1 mainittu asia T-165/95, tuomion 56 kohta.

kanne oli hylättävä tältä osin, ilman että olisi ollut tarpeen ratkaista lisäksi kysymystä siitä, oliko komissio mahdollisesti tehnyt virheen.

40. Vastoin valittajan kantaa ei voida katsoa, että tämä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen menettely merkitsee EY:n tuomioistuimen perussäännön 51 artiklan mukaista yhteisön oikeuden rikkomista.

41. Valittajan voidaan katsoa olevan oikeassa ainoastaan siltä osin kuin se on väittänyt, että oikeus saada vahingonkorvausta riippuu edellä mainittujen kolmen edellytyksen täyttymisestä. Yhteisöjen tuomioistuimen tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ei kuitenkaan voida johtaa velvollisuutta tutkia näitä edellytyksiä tietyssä järjestyksessä. Ei voida katsoa — ja sitä paitsi valittaja ei ole tältä osin näyttänyt toteen, että jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksessä olisi tällainen yleinen velvoittava periaate — että ensin pitäisi todeta asianomaisen toimielimen tekemä virhe ennen kuin vasta toisessa vaiheessa määriteltäisiin, onko vahinkoa todella aiheutunut.

42. Vaikka asianosaisen kannalta voi vaikuttaa valitettavalta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ratkaise kysymystä siitä, onko toimielin mahdollisesti toiminut sääntöjenvastaisesti, jo prosessiekonomisista syistä on ymmärrettävää, että oikeudellinen tutkiminen rajoittuu yhden puuttuvan edellytyksen selvittämiseen, kun tällaisen toteaminen on yksinkertaisempaa.

43. Lisäksi valittaja ei ole näyttänyt toteen, että hänellä on sellainen oikeussuojaintressi, että vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut, ettei vahinkoa ole olemassa, sen tulisi ratkaista virheen olemassaolo. Asia olisi voinut olla näin, jos erityisen oikeussuojan tarve olisi perusteltua tarpeella vahvistaa komission virhe mahdollisten tulevien vahinkojen korvaamisen kannalta, mutta mitään tätä koskevaa väitettä ei ole esitetty. Mikään ei estä sitä, että uusien vahinkojen ilmetessä myöhemmin valittaja vaatii näiden korvaamista, mikäli tällaista korvausta ei ole jo myönnetty.

44. Vastaavasti molempien asianosaisten vetoamassa asiassa Leussink-Brummelhuis vastaan komissio annettu tuomio ei, vastoin valittajan kantaa, mahdollista toisenlaiseen lopputulokseen päätymistä. On totta, että yhteisöjen tuomioistuin aloitti kyseisessä vahingonkorvauskannetta koskevassa asiassa vastuukysymyksen selvittämisen virhettä koskevasta edellytyksestä, määritteli tämän jälkeen korvattavan vahingon ja tutki lopulta kolmannessa vaiheessa syy-yhteyttä. Tämän tuomion perusteella käy kuitenkin myös ilmi, että yhteisöjen tuomioistuin ensin tutki kysymystä siitä, voidaanko kantajalla katsoa olevan oikeus täydentävään vahingonkor-

vaukseen henkilöstösääntöjen mukaisten suoritusten lisäksi. [11] Tuossa asiassa kantajalla itse asiassa oli tällainen oikeus.

45. Tuossa asiassa antamansa tuomion 13 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, ettei virkamiehen oikeutta vaatia lisäkorvausta voida sulkea pois, jos toimielin on yleisen vahingonkorvausoikeuden perusteella vastuussa tapaturmasta ja jos henkilöstösääntöihin perustuvan järjestelmän mukaiset korvaukset eivät riitä täysin korvaamaan kärsittyä vahinkoa. Yhteisöjen tuomioistuin jatkoi, että *toiseksi* on tutkittava, voidaanko komission katsoa olevan vastuussa onnettomuudesta; tarvittaessa on tämän jälkeen tutkittava, riittävätkö henkilöstösääntöjen nojalla maksettavat korvaukset vahingon täydeksi korvaamiseksi ja onko syy-yhteys näytetty toteen riittävällä tavalla.

46. Näin ollen näyttää siltä, että yhteisöjen tuomioistuin on alustavassa tutkinnassa keskittynyt sen kysymyksen selvittämiseen, voitiinko tuolloisen kantajan esittämä vahinko ylipäänsä korvata vahingonkorvauskanteen puitteissa. Koska tällainen vahinko ei kantajan esittämät seikat huomioon ottaen voinut olla poissuljettu, yhteisöjen tuomioistuin tutki kaikki edellytykset, joiden oli täytyttävä, jotta oikeus vahingonkorvaukseen olisi olemassa.

47. Esillä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on samoin tutkinut ensiksi kysymyksen siitä, onko valittajalle ylipäänsä aiheutunut todellista vahinkoa, joka yhteisön on korvattava.

48. Valittaja ei ole kyennyt näyttämään toteen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi tehnyt oikeudellisen virheen vahingonkorvausvaateen tutkimisessa sen vuoksi, ettei se tutkinut kysymystä mahdollisesta virheestä vaan päinvastoin katsoi, ettei todellista vahinkoa ollut aiheutunut.

49. Siten valittajan ensimmäinen väite on hylättävä perusteettomana.

Toinen osa: vahingon virheellinen arviointi

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

50. Tältä osin valittaja esittää, että hän on kärsinyt sekä aineellista että aineetonta vahinkoa, joita ei ole korvattu henkilöstösääntöjen 73 artiklan eikä määräysten 14 artiklan perusteella. Hän väittää, että koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole huomioinut tätä seikkaa

11 — Kts. edellä alaviitteessä 8 mainitut yhdistetyt asiat 169/83 ja 136/84, tuomion 10 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

valituksenalaisessa tuomiossaan, sen tekemään vahingon arviointiin liittyy oikeudellinen virhe.

51. Aineellisen vahingon osalta valittaja viittaa ansioiden menetykseen sekä muihin omaisuustappioihin. Aineettoman vahingon osalta hän vetoaa fyysiseen ja ammatilliseen taantumiseen, terveydelle vaarallisessa ympäristössä työskentelyyn liittyvään ahdistukseen, hänen sairauteensa sekä sen tulevaan kehitykseen liittyvään ahdistukseen, sairauteen sekä leikkauksen jälkivaikutuksiin liittyvään fyysiseen kärsimykseen sekä siihen, ettei komissio ole myöntänyt vastuutaan ja että toimielintä kohtaan osoitettu luottamus on osoittautunut vääräksi.

52. Valittajan mukaan henkilöstösääntöjen 73 artiklan nojalla maksetut kertakaikkiset summat eivät riitä korvaamaan eroa hänen työkyvyttömyyseläkkeensä sekä virkamiehen palkkansa välillä. Tältä osin hän väittää kärsivänsä vahinkoa menetettyjen tulevien ansioiden muodossa. Näiden summien maksaminen muodostaa hänen mukaansa ainoastaan perustellun lisäkorvauksen eikä henkilöstösääntöjen 73 artiklassa tarkoitetun korvauksen ylittävää perusteetonta etua. Tältä osin on valittajan mukaan tehtävä ero henkilöstösääntöjen 73 artiklan nojalla esitetyn vaatimuksen ja komission vastuuseen perustuvan vaatimuksen välillä. Valittaja arvioi, että koska hän on nimenomaisesti vaatinut lisäkorvausta, siihen ei voida soveltaa henkilöstösääntöjen 73 artiklaa.

53. Sitä paitsi määräysten 14 artiklan nojalla myönnettävä korvaus ei kata hänelle aiheutunutta aineetonta vahinkoa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan erityisesti valituksenalaisen tuomionsa 85 kohdassa, että määräysten 14 artiklaa sovelletaan myös aineettomaan vahinkoon.

54. Valittaja toteaa lisäksi viitanneensa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kahteen tuomioon eli Ranskan Cour de cassationin 3.12.1992 antamaan tuomioon sekä Pretura circondariale di Torinon 9.4.1997 antamaan tuomioon näyttääkseen toteen sen, että eri jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmissä sovellettavassa yleisessä vahingonkorvausoikeudessa on nimenomaisesti "asbestitapauksissa" todettu asianomaisen työnantajan vahingonkorvausoikeuden perustava virhe. Valittaja vetoaa siihen, että edellä mainituissa asioissa päädyttiin korvaamaan asianomaisille aiheutunut sekä aineellinen että aineeton vahinko huomattavan suuruisella vahingonkorvauksella.

55. Valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan valituksenalaisen tuomionsa 88 kohdassa, ettei kantaja ollut esittänyt mitään sellaisia seikkoja, joiden perusteella olisi voitu katsoa, että jäsenvaltioiden tuomioistuimet voisivat myöntää tällaisen hänen vaati-

mansa summan vastaavanlaisesta aineettomasta vahingosta. Valittaja huomauttaa, että hänen väitteensä tältä osin olivat luonteeltaan vain täydentäviä ja jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että hänen antamansa tiedot eivät olleet riittävän yksityiskohtaisia, sen olisi tullut viran puolesta selvittää tilanne.

56. Komissio on esittänyt valittajan valitusperusteen toista osaa koskevan oikeudenkäyntiväitteen. Komission mukaan valittaja ainoastaan toistaa tai muotoilee toisella tavalla jo ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitetyt väitteet ja perustelut, erityisesti sellaiset, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli jo nimenomaisesti hylännyt. Komissio katsoo, että tämä väite on siten uusi vaatimus, jotta tutkittaisiin tosiseikat, jotka ovat jo olleet oikeudenkäynnin kohteena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Komissio korostaa, ettei tällaista vaatimusta voida ottaa tutkittavaksi valituksen yhteydessä.

57. Sen vuoksi komissio on arvioinut ainoastaan toissijaisesti valittajan esittämiä väitteitä.

58. Komission mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on täysin perustellusti katsonut, että henkilöstösääntöjen 73 artiklan mukaisen korvauksen lisäksi voidaan vaatia täydentävää korvausta vain silloin, jos käy ilmi, että henkilöstösääntöjen nojalla ei saada riittävää korvausta. Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on aivan oikein määritellyt valittajan kärsimän sekä aineellisen että aineettoman vahingon. Näin tehdessään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on päätynyt katsomaan, että valittajan esittämä aineellinen vahinko — erityisesti koskien eroa hänen työkyvyttömyyseläkkeensä ja hänen eläkeikään asti maksettavan virkamiehen palkkansa välillä— on katsottava todellisuudessa tulleen korvatuksi henkilöstösääntöjen 73 artiklan perusteella maksetulla summalla, joka oli noin 25 800 000 BEF. Tämä lopputulos on henkilöstösääntöjen 73 artiklan ja yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukainen.

59. Vastaavasti aineettomien vahinkojen osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on komission mukaan katsonut perustellusti, että sen vuoksi, että valittajalle oli maksettu 5 950 000 BEF määräysten 14 artiklan perusteella, hänelle aiheutuneen aineettoman vahingon on katsottava tulleen korvatuksi. Mitä tulee valittajan muihin aineetonta vahinkoa koskeviin väitteisiin, komissio katsoo, että valittaja on ainoastaan väittänyt hänelle aiheutuneen vahinkoa, mutta ei ole näyttänyt sitä toteen.

60. Vastaavasti komissio katsoo, ettei valittajan väitettä vahingonkorvausta koskevasta kansallisesta oikeuskäytännöstä voida hyväksyä. Komissio katsoo, että kysymyksessä on valitusperuste, joka ei ole ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen antaman tuomion kannalta ratkaiseva ja joka on jätettävä tutkimatta, koska se ei voi johtaa tuomion kumoamiseen. Komission mukaan valittajan viittaamaa oikeuskäytäntöä ei voida ottaa huomioon määriteltäessä aineetonta vahinkoa, ja sen vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on

valituksenalaisessa tuomiossaan perustellusti todennut, ettei valittaja ollut näyttänyt toteen mitään perusteita, jotka osoittaisivat jäsenvaltioiden tuomioistuinten voivan myöntää tällaisen valittajan vaatiman summan vastaavanlaisesta aineettomasta vahingosta.

Arviointi asiasta

61. Ensiksi on todettava, että valittaja on perusteluissaan pääasiallisesti ainoastaan toistanut ne tosiseikat ja arviot, jotka olivat oikeudenkäynnin kohteena jo ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Koska yhteisöjen tuomioistuimeen voidaan tehdä valitus EY:n tuomioistuimen perussäännön 51 artiklan mukaan ainoastaan oikeuskysymyksiä koskevilta osin, valittajan väitteet on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan [12] tältä osin jätettävä tutkimatta.

62. Toissijaisesti on tutkittava kuitenkin lyhyesti kysymystä siitä, onko esitetty väite perusteltu. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella Euroopan yhteisöjen virkamies ei voi henkilöstösääntöjen 73 artiklan nojalla maksettavan kertakaikkisen korvauksen lisäksi vaatia täydentävää korvausta, paitsi jos yksittäistapauksessa käy ilmi, ettei henkilöstösääntöjen mukainen korvaus ole riittävä. Tähän päädytään myös sillä perusteella, että vastakkaisessa tapauksessa 73 artiklan mukaisen suorituksen päämäärä ja tarkoitus eivät täyttyisi ja että asianomainen saisi itselleen perusteetonta etua. Tämä merkitsee kuitenkin ainoastaan sitä, että määritelty, todellinen vahinko on suhteutettava henkilöstösääntöjen 73 artiklan ja määräysten 14 artiklan nojalla maksettuihin suorituksiin. Ainoastaan sellaisessa tilanteessa, että nämä suoritukset eivät riitä vahingon korvaamiseksi, on mahdollista vaatia täydentävää korvausta.

63. Vastaavasti vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan [13] henkilöstösääntöjen 73 artiklan tai määräysten 14 artiklan nojalla myönnetyt korvaukset eivät rajoitu ainoastaan onnettomuuden tai ammattitaudin rahallisiin seurauksiin vaan myös psyykkisiin ja fyysisiin seurauksiin.

64. Mitä tulee valittajalle aiheutuneen aineellisen vahingon määrittelyyn, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut valituksenalaisen tuomionsa 71—78 kohdassa, että henkilöstösääntöjen 73 artiklan nojalla maksettu, pääomaltaan 25 800 000 BEF suuruinen summa on riittävä korvaus. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tuomionsa 76 kohdassa nimenomaisesti tutkinut valittajan väitettä hänen työkyvyttömyyseläkkeensä ja eläkeikään asti maksettavan palkkansa välisestä erotuksesta. Tältä osin ensimmäisen

12 — Asia C-136/92 P, komissio v. Brazzelli Lualdi ym., tuomio 1.6.1994 (Kok. 1994, s. I-1981, 48 kohta) ja asia C-8/95 P, New Holland Ford v. komissio, tuomio 28.5.1998 (Kok. 1998, s. I-3175, 24 kohta).

13 — Asia 152/77, B v. komissio, tuomio 2.10.1979 (Kok. 1979, s. 2819, 14 kohta).

oikeusasteen tuomioistuin on täsmentänyt, että vaikka valittajan vahingonkorvauksena vaatima 8 400 000 BEF:n suuruinen korvaus olisi hyväksytty — jota summaa ei kuitenkaan ole näytetty toteen— aiheutuneen vahingon oli jo katsottava tulleen käytännössä korvatuksi; vaikka 25 794 194 BEF:n suuruisesta summasta vähennettäisiin määräysten 14 artiklan perusteella maksettu 5 950 000 BEF:n suuruinen summa, jäljelle jäävä summa on suurempi kuin mitä on vaadittu, siten ettei muuta vahinkoa ole.

65. Jos valittajalle tosiasiassa aiheutunut vahinko on jo tullut täysin korvatuksi henkilöstösääntöjen 73 artiklan perusteella maksetuilla suorituksilla, tämän ylittäviä täydentäviä vahingonkorvausvaateita ei voida enää esittää. Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tehnyt oikeudellista virhettä hylätessään kyseisen kanneperusteen, siten että valitus, joka nojautuu tähän perusteeseen, on myös perusteeton.

66. Mitä tulee valittajan vetoaman aineettoman vahingon korvaamiseen, valittaja on oikeassa katsoessaan, ettei määräysten 14 artiklassa viitata nimenomaisesti psyykkisiin häiriöihin. Kuitenkin myös tältä osin on selvitettävä yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen, onko vahingonkorvauksena suoritettujen summien myötä valittajan esittämä vahinko jo tullut asianmukaisesti korvatuksi. Jos asia on näin henkilöstösääntöjen ja määräysten mukaisesti, tämä estää täydentävän vahingonkorvausvaateen esittämisen.

67. Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on täsmentänyt valituksenalaisen tuomionsa 83—91 kohdassa, että lääketieteellisen lautakunnan lausunnon perusteella valittaja sai määräysten 14 artiklan nojalla sen summan lisäksi, joka hänelle maksettiin henkilöstösääntöjen 73 artiklan nojalla, 5 950 000 BEF:n suuruisen lisäkorvauksen, jotta korvattaisiin nimenomaisesti valittajan fyysiset jälkitaudit sekä vakavat psyykkiset häiriöt. Siten näyttää siltä, että toisin kuin valittaja on väittänyt, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tutkinut aineettoman vahingon korvaamista koskevan kysymyksen. Määritellessään vahinkoa tuomionsa 87 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätyi kohtuullisuusarvioinnin perusteella siihen lopputulokseen, että tällaisen vahingon määrä ei ollut suurempi kuin 5 950 000 BEF. On ajateltavissa, että periaatteessa aineeton vahinko voi olla suurempi. Yhtäältä tällaista vahinkoa ei voida määritellä käytännössä kuin työkyvyttömyysasteen perusteella, ja toisaalta tällainen määrittely riippuu olennaisesti kysymyksessä olevasta yksittäistapauksesta. Koska tältä osin kysymys on harkinnanvaraisesta päätöksestä, jo se seikka, että lääketieteelliset arvioinnit valittajan terveydentilasta poikkeavat toisistaan, merkitsee sitä, että komissio tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tehnyt oikeudellista virhettä esillä olevassa asiassa.

68. Ottaen huomioon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamukset

tuomionsa 85 kohdassa, näyttää siltä — vaikka valittajan väitteet olisivat perusteltuja siitä, ettei määräysten 14 artikla mahdollista aineettoman vahingon korvaamista —, että kyseinen vahinko on joka tapauksessa korvattu edellä mainitun suorituksen maksamisella. Maksettu summa kattaa joka tapauksessa valittajan kärsimän aineettoman vahingon kokonaisuudessaan.

69. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tukeutunut lääketieteellisen lautakunnan lausuntoon ja komission päätökseen hylätessään sellaisen vahingon olemassaolon, joka ylittäisi jo maksetut suoritukset. Se on täysin perustellusti hylännyt täydentävän vahingonkorvausvaateen.

70. Siten valittajan vaatimus aineettoman vahingon korvaamisesta on myös hylättävä perusteettomana.

71. Vastaavasti on myös hylättävä perusteettomana se väite, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ole ottanut huomioon jäsenvaltioiden tuomioistuinten tekemiä päätöksiä, joihin valittaja on vedonnut. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan valittaja ei ole kyennyt näyttämään toteen oikeudenkäynnin aikana, että jäsenvaltioiden tuomioistuimet myöntäisivät vastaavanlaisissa aineetonta vahinkoa koskevissa tapauksissa mahdollisesti sellaisen suuremman summan, jota hän on vaatinut. Tämä käy ilmi valituksenalaisen tuomion 88 kohdasta. Tältä osin on myös todettava, että komissio on perustellusti katsonut, ettei valittajan vetoamien tuomioiden perusteella ole mahdollista päätyä sellaiseen ratkaisuun, että hänellä olisi oikeus täydentävään korvaukseen. On totta, että edellä mainituissa tuomioissa on kussakin todettu, että työnantaja oli syyllistynyt vakavaan vahingonkorvausoikeuden perustavaan virheeseen ja tällä perusteella myönnettiin vahingonkorvausta; se ei kuitenkaan merkitse sitä, että henkilöstösääntöjen 73 artiklaan ja määräysten 14 artiklaan perustuvien vahingonkorvausten rinnalla olisi itsenäinen oikeus saada täydentävää vahingonkorvausta, joka esillä olevassa asiassa velvoittaisi komission maksamaan lisäsuorituksia. Koska valittajalle aiheutuneen vahingon voidaan edellä todetun perusteella katsoa tulleen korvatuksi, ei ole olemassa muuta oikeutta saada täydentävää korvausta.

72. Siten tämä valitusperusteen osa on joka tapauksessa hylättävä perusteettomana.

Valitusperusteen kolmas osa: perustelujen puuttuminen

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

73. Valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaiseen tuomioon ei sisälly yhtään objektiivista ja tarkastettavissa olevaa perustelua aineellista ja aineetonta vahinkoa koskevien korvausten riittävyydestä. Valittajan mukaan hän on ainoastaan vastaanottanut

sen, mikä hänelle joka tapauksessa kuului henkilöstösääntöjen ja määräysten perusteella, mutta tätä lukuunottamatta hän ei ole saanut mitään korvausta kärsimistään traagisista tapahtumista. Valittaja katsoo, että on ainoastaan oikeudenmukaista, että komissio, joka virheellisellä toiminnallaan on vaarantanut vakavalla tavalla valittajan terveyden, joutuu myös maksamaan tällä perusteella korvausta.

74. Komissio katsoo usealla perusteella, ettei tätä väitettä voida tutkia. Ensiksikään valittajan esittämät väitteet eivät liity sen esittämään valitusperusteeseen, eli siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi rikkonut yhteisön oikeutta. Komission mukaan valittajan olisi tullut vedota perustelujen puuttumiseen EY:n tuomioistuimen perussäännön 51 artiklan mukaisesti väittämällä, että asian käsittelyssä oli tapahtunut virhe. Valittaja ei ole kuitenkaan tehnyt näin. Komissio katsoo sitä paitsi, että valittaja on rajoittunut vetoamaan tosiseikkoihin, jotka ovat jo olleet oikeudenkäynnin kohteena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Valittaja väittää siten uudelleen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on määritellyt aiheutuneen vahingon väärin. Lisäksi valittaja pyrkii arvioimaan aiheutuneen vahingon tehtyjen virheiden vakavuuden perusteella. Tällainen on komission mukaan selkeästi perustamissopimuksen 215 artiklan toisen kohdan tarkoituksen vastainen. Kuten valituksenalaisesta tuomiosta käy ilmi, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on päinvastoin 76 ja 77 kohdassa sekä 85—87 kohdassa perustellut päätöksensä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätyy näissä kohdissa lopputulokseen, jonka mukaan aiheutunut vahinko on korvattu asianmukaisesti.

Arviointi asiasta

75. Komission on katsottava olevan oikeassa siinä, että valittajan väitteitä ei voida tutkia. Näissä väitteissä on rajoituttu olennaisilta osin esittämään sellaisia tosiseikkoja ja selityksiä, jotka ovat jo olleet oikeudenkäynnin kohteena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Valituksen ja suullisen käsittelyn aikana annettujen selvitysten perusteella näyttää siltä, että valittaja pyrkii todellisuudessa saamaan nämä tosiseikat uudelleen arvioiduiksi sen toteamiseksi, että on olemassa täydentävä korvausvaade.

76. Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tällainen väite on jätettävä tutkimatta. Lisäksi on todettava, että vahingonkorvauksena maksettava suoritus ei ole vahingonaiheuttajalle kohdistettava sanktio, vaan sillä pyritään pikemminkin korvaamaan vahinkotapahtumasta aiheutuneet haitat. Siten vahingonkorvausoikeuden perustavan virheen vakavuudella ei ole merkitystä arvioitaessa aiheutunutta vahinkoa. Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on arvioinut valituksenalaisen tuomionsa 76—78 kohdassa, että valittajalle aiheutuneen aineellisen vahingon on katsottava tulleen korvatuksi tietyn kertasuorituksen maksamisella ja koska se on esittänyt tältä osin myös vertailevia laskelmia, valittajan tältä osin tekemä väite on hylättävä perusteettomana. Lopputuloksen on oltava sama

aineettoman vahingon korvaamista koskevan kysymyksen osalta, koska myös tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin, määriteltyään tosiasiassa aiheutuneen vahingon, on päätynyt lopputulokseen, ettei ollut olemassa jo tehtyjä suorituksia ylittävää muuta vahinkoa. Myös tältä osin viitataan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätelmiin valituksenalaisen tuomion 83—91 kohdassa.

77. Lopuksi on todettava, että valittajalle myönnetyn suorituksen tarkoituksena oli hänelle aiheutuneen vahingon korvaaminen. Kysymyksessä ei nimittäin ole "tavallisen" vanhuuseläkkeen maksaminen, jota virkamies voi vaatia henkilöstösääntöjen säännösten mukaisesti. Yhteenvetona tämän väitteen osalta voidaan todeta, että se on jätettävä tutkimatta ja että se on joka tapauksessa perusteeton.

Valitusperusteen neljäs osa: vahingonkorvaus asiakirja-aineiston käsittelyn viivästymisestä työkyvyttömyyslautakunnassa

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

78. Tältä osin valittaja väittää, että komissio on ylittänyt asiassa harkintavaltansa vaatiessaan henkilöstösääntöjen 73 artiklan mukaisen menettelyn päättämistä ennen henkilöstösääntöjen 78 artiklan mukaisen työkyvyttömyyden tutkimisen aloittamista. Valittajan mukaan työkyvyttömyyslautakunnan olisi tullut myös tutkia kysymys ammattitaudin olemassaolosta eikä pelkästään kysymystä työkyvyttömyydestä. Valittaja arvioi, että jos näin olisi ollut, työkyvyttömyyslautakunta olisi todennäköisesti voinut todeta nopeammin syy-yhteyden valittajan sairauden ja hänen ammatillisen toimintansa välillä. Valittaja katsoo, että hänellä on oikeus vaatia korvausta asian käsittelyssä näin aiheutuneesta viivästymisestä. Valittaja toistaa olennaisilta osin jo ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esittämänsä väitteet ja päätyy siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on virheellisesti jättänyt toteamatta, että hänelle on aiheutunut vahinkoa käsittelyn viivästymisestä komission menettelyn vuoksi. Lisäksi valittaja katsoo, ettei valituksenalaisessa tuomiossa ole todettu komission käyttäneen harkintavaltaansa väärin.

79. Komissio katsoo, että valitusperusteen tämä osa on myös jätettävä tutkimatta, koska siinä ei ilmoiteta täsmällisesti, miltä kaikilta osin tuomio on riitautettu, ja sitä paitsi se sisältää vain tosiasiaväitteitä, joita ei ole tuettu oikeudellisin perustein. Toissijaisesti komissio katsoo, että tämä valitusperuste on perusteeton myös sen vuoksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tarkastellut yksityiskohtaisesti näitä kahta henkilöstösääntöjen 73 ja 78 artiklan mukaista eri menettelyä ja katsonut lopuksi, että komission menettelyyn ei sisältynyt harkintavallan väärinkäyttöä.

Arviointi asiasta

80. Myös tältä osin on aluksi todettava, että valittajan väitteissä rajoitutaan olennaisilta osin toistamaan seikat, jotka ovat jo olleet oikeudenkäynnin kohteena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Koska asia voidaan saattaa yhteisöjen tuomioistuimen tutkittavaksi valituksen yhteydessä vain oikeuskysymyksiä koskevilta osin, valittajan väite on jätettävä tutkimatta.

81. Sitä paitsi on vaikea ymmärtää, miltä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi tehnyt oikeudellisen virheen. Viitaten yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön valittaja katsoo aluksi, että henkilöstösääntöjen 73 ja 78 artiklan vertailusta käy ilmi, että näissä artikloissa tarkoitetut korvaukset ovat erilaisia ja toisistaan riippumattomia, vaikka ne voidaankin myöntää samanaikaisesti. Valittaja toteaa, että kyse on kahdesta eri menettelystä, jotka saattavat johtaa erillisiin ja toisistaan riippumattomiin päätöksiin, kuten myös määräysten 25 artiklasta käy ilmi. [14] Nimittävällä viranomaisella on tapauskohtaisesti harkintavalta näiden kahden menettelyn koordinoinnista. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on näin ollen perustellusti katsonut tuomionsa 137 kohdassa, että kysymys ei ole seikasta, joka vaikuttaisi kummankaan menettelyn lainmukaisuuteen, ja siten komissio ei ole käyttänyt harkintavaltaansa väärin tässä tapauksessa, vaikka se ei olekaan henkilöstösääntöjen 73 artiklan mukaisen menettelyn vireillä ollessa pyytänyt henkilöstösääntöjen 78 artiklan nojalla perustetulta työkyvyttömyyslautakunnalta lausuntoa siitä, onko valittajan sairaus ammattitauti.

82. Komission harkintavaltaa voitaisiin katsoa käytetyn väärin ainoastaan sellaisessa tilanteessa, että olisi ollut olemassa sellainen pakottava syy, jonka nojalla komission olisi pitänyt saattaa työkyvyttömyyslautakunnan käsiteltäväksi sama kysymys kuin mitä henkilöstösääntöjen 73 artiklan mukainen lautakunta käsitteli. Valittaja ei ole kuitenkaan näyttänyt toteen tällaisen pakottavan syyn olemassaoloa. Koska valituksesta ei käy tältä osin ilmi muita seikkoja, myös tämä väite on hylättävä perusteettomana.

83. Edellä esitetyn perusteella on todettava, että yhteisön oikeuden rikkomista koskeva valitusperuste on jätettävä osittain tutkimatta, ja se on joka tapauksessa hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

84. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artiklan mukaan jos valitus on perusteeton, yhteisöjen tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista. Koska esillä olevassa asiassa valittaja on hävinnyt asian, hänet on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan perusteella.

14 — Määräysten 25 artiklan mukaan "täydellisen tai osittaisen pysyvän työkyvyttömyyden tunnustaminen henkilöstösääntöjen 73 artiklaa tai näitä määräyksiä soveltaen ei millään tavoin estä henkilöstösääntöjen 78 artiklan soveltamisesta tai päinvastoin".

E Ratkaisuehdotus

85. Näillä perusteilla on päädyttävä seuraavaan ratkaisuun:

1. Valitus hylätään.

2. Valittaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.